

Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Karar Verme Stilleri ile İlişkisi¹

Murat Balkıs²

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin karar verme stilleri ile ilişkisini çeşitli psiko sosyal değişkenler açısından incelemektir. Araştırmaya Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören, yaşları 16 ile 31 arasında değişen (539 bayan ve 395 erkek) 984 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Aitken Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği ile Karar Verme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizlerinde akademik görevleri erteleme eğiliminin, rasyonel karar verme stili ile negatif, kaçınan ve anlık karar verme stilleri ile pozitif ilişkili olduğu, cinsiyet, öğrenim görülen alan, sınıf, ders çalışmak için tercih edilen zaman dilimi, akademik başarı ve ders çalışmaya teşvik eden etmenler açısından farklılaştığı görülmüştür. Elde edilen bulgular, eğitimciler, psikolojik danışmanlar ve ruh sağlığı alanında çalışanlar açısından ele alınıp tartışılmış ve bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Erteleme Eğilimi, Akademik Erteleme Eğilimi, Karar Verme Stilleri, Öğretmen Adayı,

---

¹ Doktora tezinden çıkarılan bir çalışmadır.

² Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD.
mbalkis@pau.edu.tr

The Relationships Between Student Teachers' Procrastination Behaviors, and Decision Making Styles

Abstract

The aim of this study is to investigate relationships between student teachers' procrastination behaviors, and their decision making styles in terms of psycho – social variables. The participants were 984 (589 female and 395 male) who study different major fields at the Faculty of Education in Pamukkale University. Age range varied from 16 to 31. In this study, Aitken's Academic Procrastination Inventory and Decision Making Style Inventory were used to gather data. The analysis show that academic procrastation was negatively related to the rational decision making style while positively related to avoidant and spontanous decision making styles. Additionally it is noticed that procrastination acquires a different character in connection with different genders, grade, major field, time preferences for the study, academic achievement, and source of motivation. Implications of findings were discussed and some suggestions were made for the educator, psychological counselor, and mental health professions in details.

Key Words: Procrastination, Academic Procrastination, Decision Making Styles, Student Teacher

Giriş

Hayatta başarıdan kaçınmanın en kestirme yolu işleri sürüncemede bırakmak olarak düşünülebilir. Çoğumuz, hayatımızın belli dönemlerinde yapmamız gereken görevleri ertelemiş ve halen de zaman zaman erteleme eğilimindeyizdir. Öğrenciler ödevlerini, çalışanlar işlerini, ev hanımları ev işlerini sonraya bırakabilirler. “Yarın yaparım, nasıl olsa daha vakit var” derken günler geçip gider. Mesleki gelişimimiz, akademik başarıımız ve insanlarla olan ilişkilerimiz, erteleme davranışımız nedeniyle aksayabilir.

Erteleme davranışı (procrastination) karar almayı erteleme, bir işi yapmayı geciktirme, ertelemeye yönelik davranışsal bir eğilim ya da bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Milgram, Mey-Tal, ve Levison, 1998). Erteleme davranışı, çok yaygın bir fenomen olarak görülmesine ve olumsuz bir özellik olarak değerlendirilmesine rağmen, alan yazında kavramın tam olarak üzerinde uzlaşılan bir tanımını vermek kolay görünmemektedir. Bununla birlikte erteleme davranışı kavramıyla ilişkili tanımlara bakıldığında, yapılan tanımların ortak yönünün, bireyin verimliliğini olumsuz yönde etkileyen eylem ve davranışları içerdiği görülmektedir.

Bu karmaşık olgu beş farklı türde incelenmektedir. Bunlar; 1- Genel erteleme eğilimi, 2- Akademik erteleme eğilimi, 3- Karar vermeyi erteleme eğilimi, 4- Nevrotik erteleme eğilimi, 5- Kompulsif ya da işlevsel olmayan erteleme eğilimidir. Bu tiplerden ilk ikisi görevden kaçınma, diğerleri ise karar almaktan kaçınma ile ilgilidir. Erteleme eğiliminin bu beş türü, bireyin içsel ve kişiler arası işlevlerini olumsuz yönde etkiler. Erteleme eğiliminin ilk iki türü zararsız olarak görülebilirken, bazen bireyin çevresiyle baş edebilme sürecinde yetersizlik ve

çaresizlik duyguları yaşamasına da neden olabilir (Milgram, Tal ve Levison, 1998).

Alan yazında erteleme eğiliminin nedenleri oldukça detaylı bir şekilde incelenmiştir. Erteleme eğiliminin nedenleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında, en temel nedenin, bireyin zamanını yönetmedeki yetersizliği olduğu görülmektedir. Bir işe konsantre olmada güçlük çekme ya da düşük sorumluluk duygusuna sahip olma erteleme eğiliminin bir diğer nedeni olarak görülmektedir. Erteleme eğiliminin üçüncü nedeni, bireyin yaptığı işlerde sürekli başarısız olacağına yönelik olumsuz algılamalarıyla ilişkili kaygı ve korkusudur. Erteleme eğiliminin bir diğer nedeni ise, bireyin kendisine ve performansına ilişkin geliştirdiği gerçekçi olmayan beklentileri, hatalı bilişsel yüklemeleri ve mükemmeliyetçilik eğilimidir (Ferrari, 1992; McCown ve ark., 1987; Solomon ve Rothblum, 1984). Ellis ve Knaus (1977), erteleme eğiliminin hatalı düşünme ve bilişsel yüklemelerden zamanı değerlendirme ve algılama problemi ile ilişkili olduğunu bulgulamışlardır.

Erteleme davranışının nedenleri konusunda alan yazında söylenenleri bir bütün olarak baktığımızda, erteleme davranışının bazı nedenlerinin, bireyin zamanı etkili bir şekilde yönetebilme, önceliklerini belirleyebilme, verimli ve etkili çalışabilme alışkanlıklarının olmaması gibi becerilerle ilişkili olduğu görülmektedir. Erteleme davranışının olası diğer nedenleri, bireyin kişilik özellikleri yanında kendine ve çevresine yönelik olarak yaptığı hatalı bilişsel yüklemeleriyle ilişkili görünmektedir. Bu noktada erteleme davranışını tetikleyen nedenlerin daha çok, çevresel faktörlerin olası etkisini dışarıda bırakacak şekilde, bireyin kendini yönetme becerileri, kişiliği ve bilişsel süreçlerle açıklanmasının alanda önemli bir boşluk oluşturduğu düşünülebilir

Erteleme davranışı gerek akademik, gerekse gündelik yaşam süreçlerinde oldukça yaygın olarak görülebilmektedir. Öğrenciler üzerinde erteleme davranışının yaygınlığı konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, erteleme davranışının oldukça yaygın olduğu rapor edilmektedir. Örneğin, Ellis ve Knaus (1977) üniversite öğrencilerinin yaklaşık % 95'inin, Solomon ve Rothblum (1984) % 46' sının, Potts (1987) yaklaşık olarak % 75'inin kendilerini erteleme davranışına sahip olarak algıladıklarını rapor etmektedirler. Yukarıdaki çalışmalara paralel benzer diğer çalışmalarda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun sürekli ve değişmez bir şekilde erteleme davranışı içerisinde olduklarını göstermektedirler (Day, Mensink, ve O' Sullivan, 2000; Haycock, 1993; Onwuegbuzie, 2000). Bu araştırmalar erteleme davranışının üniversite öğrencileri arasında çok yaygın olduğunu göstermesi açısından önemli görünmektedir.

Konu ile ilgili yapılan çalışmalar, akademik erteleme davranışının, ödevleri teslim tarihini unutma, sınavlara hazırlanmayı erteleme ve düşük akademik başarı ile ilişkili bulunmuştur (Beswick, Rothblum ve Mann, 1988; Clark ve Hill, 1994; Lay ve Burns, 1991; Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986; Wesley, 1994). Diğer bazı araştırmalarda, akademik erteleme davranışının; iletişim anlayışı, etkili olmayan öğrenme stratejileri, düşük not ortalaması, sıkılma, zor ödevler, plansız çalışma alışkanlığı, gerçekçi olmayan mazeretler, kaygı, başarısızlık korkusu, depresyon, rasyonel olmayan düşünme, düşük benlik saygısı, düşük özyeterlilik,

düşük öz kontrol ve doyumunu erteleyememe ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Chissom ve Iran-Nejad, 1992; Ferrari, Johnson, ve McCown, 1995; Ferrari ve Beck, 1999; Haycock, McCarthy, ve Skay, 1998; Lay, 1986; Senecal, Koestner ve Vallerand, 1995).

Alan yazına bakıldığında erteleme davranışının sadece öğrenciler üzerinde yaygın bir fenomen olmadığı, yetişkin örneklerinde de oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Örneğin, Harriott ve Ferrari (1996) yetişkinlerin % 15-20'sinin oldukça sürekli hale gelmiş erteleme eğilimlerinden yakındıklarını rapor etmektedirler. Gerek akademik gerekse normal yaşam süreçlerinde oldukça yaygın bir sorun olan erteleme eğiliminin nedenleri, sonuçları ve bireyin uyum süreçlerine etkileri konusunda yurt dışında oldukça geniş bir alan yazın oluşmasına rağmen, ülkemizde erteleme eğilimi kavramına yeterince önem verilmediği gözlenmektedir.

Bireyler erteleme eğiliminde olduğu gibi karar verme stilleri açısından da farklılaşırlar. Karar verme süreci ilk bakışta karmaşık olarak görülmeyebilir. Bununla birlikte, çalışmalar çoğu insanın karar vermede düşündüklerinden daha güçsüz olduklarını göstermiştir. Karar verme, insanlar arasındaki bireysel farklılıkların önemli nedenlerinden biri de karar verme stilleri açısından farklılaşmalarıdır (Taşdelen, 2002). Driver' e (1990) göre karar verme stili öğrenilmiş bir alışkanlıktır ve bunda karara ulaşılrken seçeneklerin tanımlanması ve karar sırasında bilgiyi işleme stilleri arasındaki farklılıklar anahtar olmaktadır.

Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde, karar verme stilinin problem çözme (Philips, Paziienza ve Ferrin 1984), mesleki olgunluk (Blustein 1987), kimlik statüsü (Cella, Wolfe ve Fitzgibbon, 1987), karar verme stratejileri (Demirbaş, 1992), algılanan anne-baba tutumu (Eldeklioğlu ,1996) cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, kendini algılama biçimi, problemlerle başa çıkma düzeyi (Taşdelen, 2002) ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, bireylerin karar verme stilleri yönünden farklılaştıkları ifade edilmektedir. Bireylerin karar verme stillerine yönelik birçok araştırma bulunmasına rağmen, erteleme eğilimi üzerindeki etkileri konusuna yönelik yok denecek sayıda az araştırma vardır. Erteleme eğilimi ve karar verme ilişkisine yönelik olarak, Frost ve Shows (1993) 50 kız üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada kararsızlık düzeyi yüksek ve düşük olan öğrencilerin erteleme eğilimlerini karşılaştırmışlardır, kararsızlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin erteleme eğilim düzeyleri açısından, kararsızlık düzeyi düşük olan öğrencilerden farklılaştıklarını ve bu farklılaşmanın da ($t(48) = 3.57, p < .001$) düzeyinde anlamlı olduğunu rapor etmişlerdir.

Öğretmen eğitim-öğretim sürecinin en önemli ögesidir. Bir öğrenci yaklaşık olarak bir günün üçte birini ve bir yılın % 50' sine yakın bir kısmını öğretmenleriyle etkileşim içinde geçirir. Öğrenciler öğretmenleri aracılığı ile içinde yaşadığı toplumun değerlerini ve kültürel özelliklerini öğrenmenin yanı sıra öğretmenini model alarak ya da onu taklit ederek tutumlarını, alışkanlıklarını ve değerlerini geliştirir. Ayrıca mesleki bir beceri olarak zamanı düzenleme ve etkili bir şekilde kullanma becerilerinin öğretmenlik mesleği için oldukça önemli olduğu düşünüldüğünde, erteleme eğiliminin öğretmen adaylarındaki durumu ve olası nedenlerine yönelik çalışmalara ihtiyacımız olabileceği görülmektedir. Bu nedenle,

öğretmen adaylarının karar verme stillerine göre erteleme eğilimi düzeyleri açısından nasıl farklılaştıklarının incelenmesi büyük bir önem arz etmektedir.

Dolayısıyla gerek akademik gerekse genel popülasyonda yaygın bir fenomen olarak görülebilen erteleme davranışının doğasının daha iyi anlaşılmasına ihtiyacımız olduğu düşünülmektedir. Özetle bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkilerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Yöntem

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Varolan durum betimlenmekte ve buna bağlı olarak değişkenlerin birbirleriyle ne düzeyde ilişkili olduğu incelenmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde değişik bölümlerde öğrenim gören 4088 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, bölümlerdeki *öğrenci sayısı* ve *cinsiyetleri* göz önünde bulundurularak “tabakalı örnekleme” yöntemiyle belirlenen yaşları 16 ile 31 arasında değişen ve yaş ortalaması yaklaşık 20 olan, 589’ u kız ve 395’ i erkek olmak üzere toplam 984 öğretmen adayı oluşturmuştur Tablo 1

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun (Öğretmen Adaylarının) Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
Sayısal Puan Türüne Göre Öğrenci Alan Bölümler	93	116	209
Sözel Puan Türüne Göre Öğrenci Alan Bölümler	171	119	290
Eşit Ağırlıklı Puan Türüne Göre Öğrenci Alan Bölümler	237	90	327
Özel Yetenek Sınavıyla Öğrenci Alan Bölümler	88	70	158
Toplam	589	395	984

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, Aitken’in Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği, Scott ve Bruce tarafından geliştirilen Karar Verme Stilleri Ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Aitken Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği

Aitken (1982) tarafından, öğrencilerin akademik görevleri erteleme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek tek boyutlu toplam 16 maddeden oluşan 5’li derecelmeli likert tipi bir ölçektir. Bireylerden kendilerini her madde için 1(Tamamıyla Yanlış) ile 5(Tamamıyla Doğru) puan aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. Yüksek puanlar bireylerin erteleme eğilimine sahip olduklarını gösterir. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı toplamda $\alpha = .82$ olarak rapor edilmiştir.

Ölçeğin geçerlik çalışmaları için, Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği ile Erteleme Eğilimi Ölçeği birlikte üniversite öğrencilerine uygulanmış, yapılan analizler sonucunda iki ölçekteki toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı ($r = .72, p < .05$) bulunmuştur.

Araştırmacı tarafından Türkçe'ye çevrilen ölçek, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan üç öğretim üyesi tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiş, ölçeğin son şekli çeviriler karşılaştırılarak elde edilmiştir. Daha sonra ölçek, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerinde öğrenim gören 293 öğrenciye uygulanmıştır. Bunların 100 üne dört hafta sonra güvenilirlik için test-tekrar test uygulaması yapılmıştır.

Ölçekteki her maddenin akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyini ölçüp ölçmediğini ayırt etmek için madde toplam (item-total) korelasyonlarına bakıldığında, .33 ile .73 arasında bir değişim olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha = .89$ olarak görülmüştür Tablo 2. Test- tekrar test güvenilirliği için yapılan analizlerde Pearson korelasyon katsayısı $r = .87, p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, faktör yüklerinin %38.38'ini oluşturan 6.14 özdeğerli (eigenvalue) temel faktör olarak varsayılan bir faktör üzerinde toplandığı görülmüştür Tablo 2.

Tablo 2. Aitken Akademik Erteleme Eğilimi Ölçeği'nin Madde-Toplam Korelasyonları Kat Sayıları ve Faktör Yapısı

Maddeler	$\bar{X}$	ss	(r)	1 Faktör Yüğü	2 Faktör Yüğü
M1	2.68	1.1	.7330	,793	-,202
M2	1.73	.90	.3308	,388	,173
M3	2.70	1.2	.6767	,749	-,213
M4	2.95	1.1	.5944	,668	-,224
M5	1.73	1.0	.4909	,554	,487
M6	1.60	.89	.5650	,628	,172
M7	2.73	1.2	.5077	,584	-,192
M8	2.79	1.2	.6077	,681	-,180
M9	1.60	.88	.4439	,517	-1,531E-02
M10	1.99	1.05	.6024	,676	-,300
M11	2.60	1.2	.5204	,588	-,101
M12	2.63	1.07	.6364	,706	-9,200E-02
M13	2.63	1.1	.6316	,712	-,351
M14	2.08	1.2	.3839	,448	,406
M15	1.95	.94	.5084	,626	,560
M16	1.95	.98	.4510	,613	,509
Toplam				$\alpha = .89$	

Karar Verme Stilleri Ölçeği

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ), bireylerin karar verme sürecinde sorunlara yaklaşırken kullandıkları karar verme stillerindeki bireysel farklılıkları

ölçmek amacıyla Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilmiştir. Karar Verme Stili Ölçeği'nin 25 maddeli orijinal formu; rasyonel, sezgisel, bağımlı, kendiliğinden-anlık ve kaçınan karar verme stilleri ile beş alt boyut içeren bir yapı almıştır. Bireylerden kendilerini her madde için 1 ile 5 puan aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. “kesinlikle katılmıyorum” (1), “kesinlikle katılıyorum” (5) şeklinde sıralanan likert tipi 5’li bir dereceleme göre puanlanmaktadır.

Ölçek Taşdelen (2002) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ölçeğin beş alt boyutunun iç tutarlılık (Cronbach alpha) katsayılarının .76 ile .79 arasında değiştiği ve tüm ölçek için iç tutarlılık alfa: .74 olduğu görülmüştür.

KVSÖ’ nün yapı geçerliğini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerde 4.31, 3.53, 2.31, 1.82 ve 1.67’ lik kritik değerler (eigenvalue) taşıyan 5 temel faktör bulunmuştur.

Ölçeğin geçerliği için yapılan ayrı bir çalışmada Rotter’in iç-dış denetim odağı Ölçeği ile ilişkisine bakılmıştır. Bulgular, dıştan denetimle; sezgisel, bağımlı, kaçınan ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasında olumlu ve buna karşılık, dıştan denetimle rasyonel karar verme stili arasında olumsuz ilişki olduğu yönündeki kuramsal hipotezi desteklediği rapor edilmiştir (Taşdelen, 2002).

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından geliştirilen “Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Bu bilgi formunda, öğretmen adaylarının cinsiyeti, bölümü, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, çalışmayı tercih ettikleri zaman dilimi ve akademik başarısı, öğrencilik yaşamları boyunca onları ders çalışmaya teşvik eden etmenleri belirlemeye ilişkin sorular bulunmaktadır.

Bulgular

Akademik Erteleme Eğiliminin Karar Verme Stilleri ile İlişkisi

Akademik erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisini test etmek için korelasyon katsayıları hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3. Akademik Erteleme Eğilimi ile Karar Verme Stilleri Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	Rasyonel KVS	Sezgisel KVS	Bağımlı KVS	Kaçınan KVS	Anlık KVS
Akademik Ert.Eğilimi	-.32**	.04	.05	.51**	.26**

**p< .01

Tablo 1 incelendiğinde, akademik erteleme eğilimi ile rasyonel karar verme stili arasında, $r(980) = -.32$, $p < .01$ düzeyinde anlamlı ve negatif, kaçınan karar verme stili arasında, $r(980) = .51$, $p < .01$ ve anlık karar verme stili arasında, $r(980) = .26$, $p < .01$ düzeyinde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Karar Verme Stillerinin Akademik Erteleleme Eğilimini Yordama Gücü

Karar verme stillerinin akademik erteleme eğilimini yordama gücünü test etmek için, çoklu regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4. Karar Verme Stillerinin Akademik Erteleme Eğilimini Yordamadaki Önemlilik Değerleri

Değişkenler	B	Standart Hata _B	β	T	p
Sabit	35.804	2.79		12.79	.000
Rasyonel	-.698	.10	-.21	-7.16	.000
Sezgisel	.113	.08	.04	1.51	.131
Bağımlı	-.102	.09	-.03	-1.12	.262
Kaçıngan	1.054	.07	.44	15.14	.000
Anlık	.191	.07	.08	2.69	.007
R= .570	R ² = .325	P = .000			

Tablo 2 incelendiğinde karar verme stillerinin, akademik erteleme eğilimini yordadığı görülmektedir ($R = .570$, $R^2 = .325$, $p < .01$). Karar verme stilleri birlikte, akademik erteleme eğilimindeki toplam varyansın yaklaşık % 32.5' ini açıkladığı görülmektedir. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin akademik erteleme eğilimi üzerindeki görece önem sırası, kaçıngan, rasyonel, anlık, sezgisel ve bağımlı karar verme stilleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise, sadece rasyonel, kaçıngan ve anlık karar verme stillerinin akademik erteleme eğilimi üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Erteleme Eğilimi- Cinsiyet

Akademik görevleri erteleme eğiliminin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için t testi analizi yapılmıştır. Analizler, erkek öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının ($\bar{x} = 38.147$) kız öğretmen adaylarından ($\bar{x} = 34.976$) yüksek olduğu ve bu farklılaşmanın $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir.

Erteleme Eğilimi- Öğrenim Görülen Bölüm

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin öğrenim görülen alan değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğiliminin öğrenim görülen alan değişkenine göre farklılaştığını göstermiştir [$F(3,976) = 4.439$, $p < .05$]. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Tukey testi analizi yapılmış ve analiz sonuçları, farklılığın sayısal alanlarda (Fen Bilgisi, Matematik, Biyoloji, Kimya Öğretmenliği) öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının, sözel (Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği) ve eşit ağırlıklı (Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık) alanlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinden daha yüksek olmasından kaynaklandığını göstermiştir.

Erteleme Eğilimi – Öğrenim Görülen Sınıf

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaştığını göstermiştir [F (3,976)= 6.048, p<.01]. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Tukey testi analizi yapılmış ve analiz sonuçları farklılığın 1.Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının, 2.Sınıf, 3.Sınıf ve 4 Sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayların puan ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklandığını göstermiştir.

Erteleme Eğilimi- Akademik Başarı

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin akademik başarı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının akademik başarılarına ilişkin bilgiler, kişisel bilgi formunda öğrencilerin belirttikleri not ortalamaları baz alınarak analize tabi tutulmuştur. Sonuçlar akademik görevleri erteleme eğiliminin akademik başarı değişkenine göre farklılaştığını göstermiştir [F (3,708)= 9.505, p<.01]. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Tukey testi analizi yapılmış ve analiz sonuçları farklılığın akademik başarısı (60-70) arasında olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının, akademik başarısı (70-80) arasında olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarından ve akademik başarısı (80-90) arasında olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarından daha yüksek olmasından kaynaklandığını göstermiştir.

Erteleme Eğilimi- Ders Çalışmak İçin Tercih Edilen Zaman

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin, ders çalışmak için tercih edilen zaman dilimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar akademik görevleri erteleme eğiliminin, ders çalışmak için tercih edilen zaman dilimine göre farklılaştığını göstermiştir [F (4,975)= 6.833, p<.01]. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Tukey testi analizi yapılmış ve analiz sonuçları farklılığın ders çalışmak için gece 24:00'den sonra geç saatlerde ders çalışmayı tercih eden öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının, ders çalışmak için sabah erken, öğlen ve akşam saatlerini tercih eden öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarından daha yüksek olmasından kaynaklandığını göstermiştir.

Erteleme Eğilimi – Ders Çalışmaya Teşvik Eden Etmenler

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin, kendilerini ders çalışmaya teşvik eden etmenler değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için t test analizi yapılmıştır. Probleme yanıt aranırken, öğretmen adaylarını öğrencilik yaşamları boyunca onları ders çalışmaya teşvik eden etmenler “İçsel etmenler: yeni şeyler öğrenme, çalışmaktan haz duyma, yeni bilgi

ve beceriler kazanma ve hedeflerime ulaşma isteği” ve “ Dışsal etmenler : toplumda iyi bir statü ve prestije sahip olma, yüksek not alma ve çevremdeki insanların takdirini kazanma isteği” şeklinde iki kategoride sınıflandırılmıştır. Sonuçlar kendilerini ders çalışmaya teşvik eden etmenin dışsal kaynaklı olarak belirten öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimindeki puan ortalamalarının ($\bar{x} = 37.346$), kendilerini ders çalışmaya teşvik eden etmenlerin içsel kaynaklı olarak belirten öğretmen adayların akademik görevleri erteleme eğilimi ($\bar{x} = 35.763$) puan ortalamalarından daha yüksek olduğu ve bu farklılaşmalarında $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğunu göstermiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada öğretmen adaylarının erteleme eğilimi ile karar verme stilleri arasındaki ilişki incelenerek, farklı karar verme stillerinin erteleme eğilimini ne derecede yordadığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamında erteleme eğiliminin psiko sosyal değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, akademik görevleri erteleme eğiliminin, rasyonel karar verme stili ile anlamlı düzeyde negatif, kaçınan ve anlık karar verme stili ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür.

Karar vermede rasyonel olanlar, gerek bilginin edinilmesi, amaç ve değerlere göre değerlendirilmesi ve karar için alternatiflerin oluşturulması aşamasında, gerekse tercih edilen seçeneğin karar olarak uygulanması aşamasında mantıksal yaklaşımlar kullanırlar. Rasyonel karar vericilerin, bu özelliklerinden dolayı tutum ve davranışlarının daha çok farkında oldukları düşünülmektedir. Bu nedenle bu kişilerin önceden yapmayı planladıkları işleri ve sorumlulukları zamanında yapma eğiliminde olacakları ve bunun doğal bir sonucu olarak da gerek gündelik yaşamda, gerek akademik yaşamdaki görevleri ertelemekten zamanında yapma eğiliminde olacakları düşünülebilir.

Bir işe başlamanın ön koşullarından biri de o işi yapmaya karar vermiş olmaktır. Bir işin yapılması kararlaştırıldığında alınan karar, özellikle planlanma aşamasında işin yöntemini belirlemede büyük bir önemliliğe sahiptir. Karar verme sürecinde bireyin karar vermekten kaçınması, doğal olarak önceden yapılması planlanan işin belirlenen tarihte değil de, daha ileri bir tarihte yapılmasına yol açabilmektedir. Anlık karar verme stili, karar verme sürecinde anında, düşünülmeden alternatifler değerlendirilmeden hızlıca işleyen bir karar verme tarzıdır. Bu düşünceden hareketle düşünmeden ve alternatifleri değerlendirmeden karar veren bir bireyin, yaşamındaki öncelikleri belirleme konusunda gerçekçi tercihler yapamayacağı beklenebilir. Bu bağlamda akademik görevleri erteleme eğilimi ile rasyonel karar verme stili arasında negatif, kaçınan ve anlık karar verme stili arasında pozitif bir ilişkinin olması anlamlı olmaktadır.

Erteleme eğilimi ile karar verme konusunda yapılan araştırmalara baktığımızda, Frost ve Shows (1993) 50 kız üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada kararsızlık düzeyi yüksek ve düşük olan öğrencilerin erteleme eğilimlerini karşılaştırmışlardır, kararsızlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin erteleme eğilim düzeyleri açısından, kararsızlık düzeyi düşük olan öğrencilerden

farklılaştıklarını rapor etmişlerdir. Bu bulgu, bu çalışmada elde edilen bulgulara paraleldir.

Özetle bütün bu sonuçlara göre, erteleme eğilimli bireylerin karar verme sürecinde problemler yaşadıkları söylenilebilir. Karar verme sürecinde kullandıkları karar verme stiline, o işin ertelenip ertelenmemesinde önemli rol oynayacağı düşünülebilir.

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimlerinin karar verme stilleri tarafından yordanmasına yönelik yapılan çoklu regresyon analizlerinde, karar verme stillerinin birlikte akademik görevleri erteleme eğilimindeki toplam varyansın % 32,5' ini açıklayabildiği, ancak bu karar verme stillerinden sadece rasyonel, kaçınan ve anlık karar verme stillerinin akademik erteleme eğilimi üzerinde önemli yordayıcılar olduğu görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda bireyin karar verme sürecinde kullandığı karar verme stili davranışlarındaki erteleme eğilimleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir

Öğretmen adaylarında, akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik olarak yapılan analizlerde erkek öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarının, kız öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi puan ortalamalarından daha yüksek ve bu farklılaşmanın da anlamlı olduğu görülmüştür.

Erteleme eğilimi konusunda cinsiyet farklılıklarını öngörmek oldukça zordur (Steel, 2004). Alan yazına bakıldığında erteleme eğilimindeki cinsiyet farklılıklarını inceleyen çalışma bulguları farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmalardan bir kısmı erteleme eğilimi düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını vurgularken (Watson, 2001; Hess, Sherman, ve Goodman, 2000; Haycock, McCarty, ve Skay, 1998; Ferrari, 1991; Johnson ve Bloom, 1995; Effert ve Ferrari, 1989; Rothblum, Solomon, ve Murakabi, 1986; Solomon ve Rothblum, 1984), diğer bir kısım çalışma ise erteleme eğilimi düzeyinin kız öğrencilerde daha fazla olduğunu (Dolye ve Paludi, 1998, Washington, 2004), diğer bir grup çalışma ise erteleme eğilimi düzeyinin erkek öğrencilerde daha fazla olduğunu aktarmıştır (Prohaska, Morrill, Atiles ve Perez , 2000; Senecal, Koestner ve Vallenard, 1995). Araştırmada elde edilen bulgular yukarıda anılan çalışmaların bulgularının bir kısmı ile tutarlılık gösterirken diğer bir kısmı ile tutarlılık göstermemektedir. Erteleme eğiliminde cinsiyet farklılıklarına ilişkin bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu farklılığı açıklayabilecek yeni çalışmalara gereksinim duyulduğunu göstermektedir.

Yapılan analizlerden elde edilen bulgular ayrıca, sayısal puan türüyle öğrenci alan bölümlerde(Fen Bilgisi, Matematik, Biyoloji, Kimya Öğretmenliği) öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin, sözel (Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği) ve eşit ağırlıklı (Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık) puan türüne göre öğrenci alan alanlarda öğrenim gören öğretmen adayların akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulgu doğrultusunda sayısal puan türüyle öğrenci alan bölümlerde

öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri daha fazla erteleme eğiliminde oldukları söylenilebilir.

Farklı puan türlerine göre öğrenci alan bölümlerin ders içeriklerinin birbirlerinden farklıdır. Bu alanlarda ders olarak işlenen konu içeriklerinin zorluk derecesi, verilen ödevlerin miktarı ve gördükleri derslerin gündelik yaşamda onlara ne kadar yarar sağlayacağı, eğitim fakültelerinde verilen derslerin, özellikle sayısal puanla öğrenci alan bölümlerde birer öğretmen yetiştirmekten ziyade bir bilim adamı yetiştirmeye yönelik içerikte olması, öğrencilerin derslere ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerine ve dolayısıyla akademik görevleri daha yüksek oranda erteleme eğiliminde olmalarına neden olmuş olabilir. Bununla birlikte bu yargının yeni çalışmalarla desteklenmiş olmasına ihtiyacımız olduğu açıktır.

Öğretmen adaylarında akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyinin öğrenim görülen sınıf düzeyine göre farklılaşmasına yönelik olarak yapılan analizler sonucunda, öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilim düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyinin, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinden daha düşük olmasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu bulgulara göre birincisi sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik görevleri, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylara oranla daha az erteledikleri söylenilebilir. Benzer bir sonuca alan yazında rastlanılmaktadır. Örneğin, McCown ve Roberts (1994), birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin % 23' ünün, ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin % 27'sinin, üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin % 32' sinin ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin % 37' sinin erteleme eğiliminin akademik başarılarını etkilediğine inandıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, McCown ve Roberts (1994)' in bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Öğretmen adaylarının sosyal çevreleri genişledikçe, üniversitede geçirdikleri zamanın miktarı, üniversitedeki eğitim ve öğretim sürecinin işleyişi ve içinde yaşadıkları çevre hakkındaki bilgi düzeyi arttıkça, öğrenim gördükleri sınıf düzeyinin yükselmesine bağlı olarak akademik görevleri erteleme eğilimlerinin artmaktadır. Nitekim bu bilgiler ışığında üniversiteye yeni gelen öğretmen adayları ile üst sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarını karşılaştıracak olursak, birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, üst sınıftaki öğretmen adaylarına oranla arkadaş sayılarının daha az, sosyal çevrelerinin daha dar, üniversitedeki eğitim ve öğretim sürecinin işleyişine yönelik bilgilerinin daha az olduğu ve içinde yaşadıkları çevreye yönelik daha az bilgi sahibi oldukları söylenilebilir. Bu etkenler, verilen görevleri ve sorumlulukları zamanında yapma eğiliminde olmalarını açıklayabilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça üniversite eğitiminden umdukları kazanımları bulamıyor da olabilirler. Bulgular, bu bilgiler ışığında ele alındığında oldukça anlamlı görülmektedir.

Analizler ayrıca, düşük akademik başarıya sahip olan öğretmen adaylarının, akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin daha yüksek olduğunu

göstermektedir. Benzer şekilde, Fritzsche, Young ve Hickson (2003), akademik erteleme eğiliminin düşük akademik başarı ve yoğun olarak ödev hazırlamayı gerektiren derslerdeki düşük notlar ile ilişkili olduğunu rapor etmişlerdir. Akademik anlamda başarılı olmanın temel koşullarından birisi de verilen görev ve sorumlulukları zamanında yerine getirmek olduğu düşünüldüğünde bu sonuç anlamlı görünmektedir.

Öğretmen adaylarının ders çalışmak için tercih ettikleri zaman dilimlerine göre akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik yapılan analizlerde, öğretmen adaylarının ders çalışmak için tercih ettikleri zaman dilimine göre akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Bu bulgular incelendiğinde gece ve gece geç saatlerde saat 24:00' den sonra ders çalışmayı tercih eden öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin, sabah, öğlen ve akşam saatlerinde ders çalışmayı tercih eden öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi ortalamasından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, bu bireylerin zamanı yapılandırma ve önceliklerini belirlemede güçlük çektikleri için, yapmaları gereken işlere ancak geç saatlerde başlayabildikleri düşüncesi ile açıklanabilir.

Hess, Sherman ve Goodman (2000), günün geç saatlerinde çalışma eğiliminin akademik erteleme eğilimini anlamlı düzeyde öngörebildiğini rapor etmişlerdir. Diğer bir çalışmada, Ferrari, Harriott, Evans, Lecik-Michna, ve Wenger (1998), erteleme eğilimi olan bireylerin genellikle çalışmak için gecenin geç saatlerini tercih ettiklerini ve davranışsal ertelemeye yönelik eğilim ile günün geç saatlerinde yapılan aktivite sayısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu rapor etmişlerdir.

Solomon ve Rothblum (1984) akademik görevleri erteleme eğilimi ile düzenli çalışma alışkanlığına yönelik kendini değerlendirme arasında ters bir ilişki olduğunu, erteleme eğilimli bireyler gün içerisinde geç saatlerde çalışmayı tercih ettiklerini gösterirken, erteleme eğilimli olmayan bireyler öncelikle kendilerini "gündüz insanları" gibi gördüklerini aktarmaktadırlar. Bu araştırmadan elde edilen bulgular bu çalışmalardan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyleri, onları ders çalışmaya teşvik eden etmenler açısından farklılaşmasına yönelik olarak yapılan analizlerde öğretmen adaylarının erteleme eğilimi düzeylerinin, onları ders çalışmaya teşvik eden etmenler açısından farklılaştığı görülmüştür. Bu bulgulara bakıldığında içsel etmenler olarak tanımlanan; yeni şeyler öğrenmek, çalışmaktan haz duymak, yeni bilgi ve beceriler kazanmak ve hedeflerine ulaşma isteğinin öğrencilik yaşamı boyunca kendilerini ders çalışmaya teşvik ettiğini belirten öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeylerinin düşük olduğu ve buna karşın dışsal etmenler olarak tanımlanan; toplumda iyi bir statü ve prestije sahip olma, yüksek not alma ve çevrelerindeki insanların takdirini kazanma isteğinin öğrencilik yaşamları boyunca kendilerini ders çalışmaya teşvik eden ettiğini belirten öğretmen adaylarının akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyin yüksek olduğu görülmüştür.

Brownlow ve Reasinger (2000), erteleme eğilimine sahip olduğunu belirten öğrencilerin, düşük düzeyde içsel motivasyona sahip olduğunu, Orpen (1998), erteleme eğilimi ile dışsal motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu, Senecal, Koestner ve Vallenard (1995), dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları ile erteleme eğilimi arasında anlamlı düzeyde pozitif, içsel motivasyon ile anlamlı düzeyde negatif ilişkili olduğunu rapor etmişlerdir. Bulgular, Brownlow ve Reasinger (2000); Orpen (1998) ve Senecal, Koestner ve Vallenard'ın (1995) bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

İçsel faktörler tarafından güdülenen öğretmen adaylarının, görev bilinci düzeyinin yüksek olacağından erteleme eğilimi düzeylerinin düşük olabileceği ve buna karşın dışsal faktörler tarafından güdülenen öğretmen adaylarının görev bilinci düzeyinin düşük olabileceğinden erteleme eğilimi düzeyinin yüksek olabileceği düşünülebilir. Nitekim araştırmada elde edilen bulgular, gerek bu bilgiler ışığında gerekse alan yazında yapılan çalışmaların bulgularıyla tutarlılık göstermesi açısından anlamlı olmaktadır.

Özetle, araştırma sonuçlarına göre, akademik görevleri erteleme eğiliminin, rasyonel, kaçınan ve anlık karar verme stilleri, cinsiyet, öğrenim görülen alan, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim, ders çalışmak için tercih edilen zaman dilimi, ders çalışmaya teşvik eden etmenler ve akademik başarı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Bütün bulgular doğrultusunda akademik görevleri erteleme eğilimi düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarını tanımlayacak olursak; cinsiyet açısından bakıldığında erkek olan, sayısal puan türünden öğrenci alan bölümlerde okuyan, üst sınıflarda öğrenim gören, gece geç saatlerde ders çalışmayı tercih eden, akademik başarısı düşük olan, ders çalışmak için ancak dışsal etmenler tarafından güdülenen ve karar verme sürecinde rasyonel karar verme stilini daha az kullanan, buna karşın kaçınan ve anlık karar verme stillerini daha fazla kullanma eğiliminde olan kişiler olarak tanımlanabilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1- Öğretmen adaylarının karar verme stilleri gibi bilişsel süreçlerinin, davranışlarındaki erteleme eğilimini öngörmeye etkili olabileceği dikkate alınır, öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimini azaltacak bilişsel süreçlerin gelişimine katkıda bulunacak çalışma gruplarının oluşturulması düşünülebilir.

2- Üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev alan yöneticilerin, öğretim elemanlarının, öğretmen adayları arasındaki akademik görevleri ertelemeye yönelik yüksek eğilimin farkında olmalarının yararlı olacağı düşünülmektedir, erteleme davranışının nedenleri konusunda yapılacak çalışmaların bu alandaki eğitimin niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3- Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimi düzeyinin azaltılmasında etkili olabilecek; etkili zaman yönetimi, planlı çalışma, akademik çalışmalara yönelik gerçekçi beklentiler oluşturma gibi beceri kazandırmaya yönelik grup çalışmalarının düzenlenmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

4- Üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik servisinde çalışan, psikolog ve psikolojik danışmanlar, öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimini daha iyi anlamada bu çalışmadan yararlanabilirler ve karar verme stilleri gibi bilişsel süreçler gözönünde bulundurulurken, erteleme eğilimi ile başa çıkmada etkili olabilecek stratejiler geliştirilebilirler.

Kaynakça

- Aitken, M. E. (1982). A personality profile of the college student procrastinator. (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh, 1982). *Dissertation Abstracts International*,
- Beswick, G., Rothblum, E. D., ve Mann, L. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist*, 23, 207-217
- Blustein, L. D. (1987). Decision-making styles and vocational maturity: an alternative perspective. *Journal of Vocational Behavior*, 30, 61-71
- Brownlow, S.; Reasinger, Renee D. (2000) Putting off until tomorrow what is better done today: Academic procrastination as a function of motivation toward college work. *Journal of Social Behavior & Personality*, 2000 Special Issue, 15 (5), 15-35
- Cella, D., DeWolfé, A. ve Fitzgibbon, M. (1987). Ego identity status, identification, and decision making style in late adolescent. *Adolescence*, 22 (8)848-861
- Chissom, B., ve Iran-Nejad, A. (1992). Development of an instrument to assess learning strategies. *Psychological Reports*, 71, 1001-1002
- Clark, J. L., ve Hill, O. W. (1994). Academic procrastination among African-American college students. *Psychological Reports*, 75, 931-936
- Day, V., Mensink, D., ve O'Sullivan, M. (2000). Patterns of academic procrastination. *Journal of College Reading and Learning*, 30, 120-134
- Demirbaş, H. (1992). *Suçlu ve suçlu olmayan ergenlerin karar verme davranışlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü: Ankara
- Doyle, J. A. ve Paludi, M. A. (1998). Sex and gender: *The human experience*. Boston: McGraw Hill.
- Driver, M. J., Brousseau, K. E. ve Hunsaker, P. L. (1990). *The dynamic decision maker*. New York: Harper & Row.
- Effert, B., R., ve Ferrari, J. R. (1989). Decisional procrastination: Examining personality correlates. *Journal of Social Behavior & Personality*, 4, 151-156
- Eldeklioğlu, J. (1996). *Karar stratejileri ile ana baba tutumları arasında ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi: Ankara
- Ellis, A., ve Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet Books.
- Ferrari, J. R. (1992). Procrastinators and perfect behavior: An exploratory factor analysis of self-presentation, self-awareness, and self-handicapping components. *Journal of Research in Personality*, 26, 75-84
- Ferrari, J. R. (1991). Compulsive procrastination. *Psychological Reports*, 68, 455-458
- Ferrari, J. R.; Harriott, J.S.; Evans, L.; Lecik-Michna, D. M. ve Wenger, J. M. (1998) Exploring the time preferences of procrastinators: night or day, which is the one? *European Journal of Personality*, 11(3), 187-196

- Ferrari, J. R., Johnson, J. L., ve McCown, W. G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment*. New York: Plenum Press.
- Ferrari, J.R. ve Beck, B. (1999). Affective responses before and after fraudulent excuses by academic procrastinators. *Education*, 118, 529-537
- Fritzsche, B.A., Young, B. R. ve Hickson, K.C. (2003), Individual differences in academic procrastination tendency and writing success. *Personality and Individual Differences* 35, 1549-1557
- Frost, R. O. ve Shows, R. L. (1993). The nature and measurement of compulsive indecisiveness. *Behavioral Research and Therapy*, 31 (7), 683-692
- Harriott, J.ve Ferrari, J. R. (1996). Prevalence of procrastination among samples of adults. *Psychological Reports*, 78, 611-616
- Haycock, L. A. (1993). *The cognitive mediation of procrastination: an investigation of the relationship between procrastination and self-efficacy beliefs*. (Doctoral dissertation, University of Minnesota, 1993). Dissertation Abstracts International,
- Haycock, L. A., McCarthy, P.ve Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling & Development*, 76, 317-324.
- Hess, B., Sherman, Martin F. ve Goodman, M. (2000) Eveningness predicts academic procrastination: The mediating role of neuroticism. *Journal of Social Behavior & Personality*, 15 (5), 61- 75
- Johnson, J. L. ve Bloom, A. M. (1995). An analysis of the contribution of the five factors of personality to variance in academic procrastination. *Personality and Individual Differences*, 18(1), 127-133
- Lay, C. H. (1986). At last, my research article on procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495
- Lay, C. H.ve Burns, P. (1991). Intentions and behavior in studying for an examination: The role of trait procrastination and its interaction with optimism. *Journal of Social Behavior & Personality*, 6, 605-617
- McCown, W. ve Roberts, R. (1994). A study of academic and work-related dysfunctioning relevant to college version of an indirect measure of impulsive behavior. *Integra Technical Paper*. 28-94,
- McCown, W., Petzel, T.ve Rupert, P. (1987). An experimental study of some hypothesized behaviors and personality variables of college student procrastinators. *Personality & Individual Differences*, 8(6) , 781-786
- Milgram, N., Mey-Tal, G.ve Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality & Individual Differences*, 25(2), 297-316
- Onwuegbuzie, A. J. (2000) academic procrastinators and perfectionistic tendencies among graduate students. *Journal of Social Behavior & Personality*. 15 (5), 103-110
- Orpen, C. (1998), The causes and consequences of academic procrastination: A research note. *Westminster Studies in Education*, 21, 73-75
- Philips, S. D., Paziienza, N. J. ve Ferrin, H. H.(1984). Decision making styles and problem solving appraisal. *Journal of Counseling Psychology*, 31 (4), 497-502
- Potts, T. J. (1987). *Predicting procrastination on academic tasks with self-report personality measures*. (Doctoral dissertation, Hofstra University, 1987). Dissertation Abstracts International, 48, 1543

- Prohaska, V., Morrill, P., Atilas, I. ve Perez, A.(2000) Academic procrastination by nontraditional Students. *Journal of Social Behavior & Personality*, 15 (5), 125- 135
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J.ve Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33(3), 387-394
- Senécal , C., Koestner, R.ve Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135(1), 607-619
- Scott, S., G. ve Bruce, R. A. (1995). Decision making style, the development and of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*. 55 (5). 818-831
- Solomon, L. J.ve Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509
- Steel, P. (2004). The nature of procrastination: A meta analytic study, (12 Haziran 2005) http://www.ucalgary.ca/mg/research/media/2003_07.pdf
- Taşdelen, A. (2002). *Öğretmen adaylarının farklı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü D.E.U.B.E.F. İzmir
- Washington, Jene A. (2004) *The relationship between procrastination and depression among graduate and professional students across academic programs: Implications for counseling* Unpublished Doctoral Dissertation., Ed.D., Texas Southern University, 2004
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factors model: A facet level analysis. *Personality and Individual Differences*, 30, 149-158
- Wesley, J. C. (1994). Effects of ability, high school achievement, and procrastinatory behavior on college performance. *Educational & Psychological Measurement*, 54 (2), 404-408